

The Mediating Role of Sensory Processing Patterns in the Relationship Between Parental Parenting Styles and Learning Disorder in Children

Alireza Sangani *

Ph.D, Department of Cultural Psychopathology, Farabi Psychological Sciences Research Center, Mazandaran, Iran.

Negin Khoshvaght

Ph.D. Student of Psychology and Exceptional Children Education, Islamic Azad University, Ahvaz Branch, Ahvaz, Iran.

Alireza Homayouni

Department of Psychology, Bandar Gaz Branch, Islamic Azad University, Bandaragaz, Iran.

Abstract

Learning disorder is affected by many communication variables and focuses on sensory processing in children; therefore, the purpose of this study was to determine the mediating role of sensory processing patterns in the relationship between parental parenting styles and Learning Disorder in children. The method of research was correlation based on modeling, a type of path analysis. The study population included all children with learning disorder 7 to 10 years old in Tehran, That using Klein's method (2010), 437 children were selected by available sampling method. And the children's mothers responded to, Colorado Willcutt et al. Learning Disorder Questionnaire (2011), Dunn's Sensory Profile (1999) and Baumrind's parental parenting styles (1973). And evaluation of the model was done using the path analysis method. The findings showed that sensory processing patterns have a mediating role in the relationship between parental parenting styles and Learning Disorder in children. In general, sensory processing patterns and parental parenting styles had predictive power ($R^2 = 0.60$) of

Corresponding Author: sangany.psycho@gmail.com

How to Cite: Sangani, A., Khoshvaght, N., Homayouni, A., (2021). The Mediating Role of Sensory Processing Patterns in the Relationship Between Parental Parenting Styles and Learning Disorder in Children, *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 11(41), 273-300.

learning disorder variable. These findings show that learning disorder is strongly influenced by parental parenting styles. And sensory processing patterns have an indirect impact on learning disorder that can provide many practical implications for therapists to improve children's learning disorder.

Keywords: Sensory Processing Patterns, Parental Parenting Styles, Learning Disorder, Children.

نقش واسطه‌ای الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری و اختلال یادگیری در کودکان

- علیرضا سنگانی * دکتری روان‌شناسی، گروه آسیب‌شناختی روان‌شناسی فرهنگی، مرکز پژوهشی علوم روان‌شناختی فارابی، مازندران، ایران.
- نگین خوش وقت دانشجوی دکتری روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.
- علیرضا همایونی استادیار گروه روان‌شناسی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران.

چکیده

اختلال یادگیری، تحت تأثیر بسیاری از متغیرهای ارتباطی و معطوف به پردازش‌های حسی در کودکان قرار دارد، بنابراین هدف این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری در کودکان بود. روش پژوهش همبستگی-الگویابی از نوع تحلیل مسیر-بود. جامعه پژوهش شامل تمامی کودکان با اختلال یادگیری ۷ تا ۱۰ ساله در شهر تهران بودند که با استفاده از روش کلاین (۲۰۱۰) تعداد ۴۳۷ کودک به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و مادران کودکان، پرسشنامه اختلال یادگیری کلورادو ویلکات و همکاران (۲۰۱۱)، پروفایل حسی دان (۱۹۹۹) و پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری باومریند (۱۹۷۳) را تکمیل کردند و برازش الگو با استفاده از روش تحلیل مسیر انجام شد. یافته‌ها نشان داد که الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری در کودکان نقشی واسطه‌ای دارد و به‌طور کلی الگوهای پردازش حسی و شیوه‌های فرزندپروری توان پیش‌بینی ($R^2=0/60$) از متغیر اختلال یادگیری را داشتند، این یافته‌ها حاکی از آن است که اختلال یادگیری می‌تواند تحت تأثیر مستقیم شیوه‌های فرزندپروری والدین باشد و الگوهای پردازش حسی اثری غیرمستقیم بر اختلال یادگیری دارند که می‌تواند تلویحات کاربردی بسیاری را به درمان‌گران در جهت بهبود اختلال یادگیری کودکان ارائه دهد.

کلیدواژه‌ها: الگوهای پردازش حسی، شیوه‌های فرزندپروری والدین، اختلال یادگیری، کودکان.

مقدمه

اختلال یادگیری^۱ گستره‌ای بسیار وسیع‌تر از مشکلات تحصیلی را در برمی‌گیرد و فهم کامل آن نیازمند توجه به حوزه‌های اجتماعی، عاطفی و رفتاری زندگی کودک است (باربارسی، کالوسیچ، کولیکان، ویور و جاکوبسن، ۲۰۰۵). اختلال یادگیری یک مشکل شناختی است که در کسب مهارت‌های یادگیری دروس متفاوت مشکل ایجاد می‌کند (اردن، ۲۰۱۶). این‌گونه مشکلات زمانی تشخیص داده می‌شود که دست‌آورد کودک در آزمون استاندارد شده انفرادی کمتر از هوش آن‌ها باشد (مبوت و بیسانز، ۲۰۰۸؛ اوگلمن و سون، ۲۰۱۲). این کودکان به‌ویژه در مهارت‌یابی و مهارت‌های حل مسئله تأخیر دارند و با مشکل مواجه‌اند (گری، ۲۰۱۰). به نظر می‌رسد که مشکلات تا حدی ناشی از برخی رویدادهای در بستر خانواده باشد (سن و آیتاک، ۲۰۱۷) که از مهم‌ترین آن می‌توان به بی‌توجهی به نیازهای اولیه، شیوه‌های فرزند پروری مستبدانه و سطح تحصیلات والدین اشاره نمود (ساهو، باهاراگاوا، ساگار و مهتا، ۲۰۱۸).

در این میان برای شکل‌گیری شخصیت و رفتارهای انسان‌ها بستر خانواده و روابط بین مراقبین و کودک در کسب موفقیت‌ها و شکست‌ها بسیار با اهمیت می‌باشد (فرناندز آکانترا و همکاران، ۲۰۱۷)، محیط خانواده نخستین و با دوام‌ترین عاملی است که در تحول شخصیت فرد تأثیر می‌گذارد (کروکت و هایز، ۲۰۱۱). والدین سالم و بالغ در مقایسه با والدین نابالغ و ناسالم معمولاً با حساسیت و مهربانی بیشتری به نیازها و اشارات کودکان توجه می‌کنند و این نوع فرزندپروری امنیت عاطفی، استقلال، توانش اجتماعی و موفقیت

1. Learning disorder
2. Barbaresi, Kalusic, Colligan, Weaver, & Jacobsen
3. Erden
4. Mbbott & Bisanz
5. Ogelman, & Seven
6. Gary
7. Cen, & Aytac
8. Sahu, Bhargava, Sagar, & Mehta
9. Fernández-Alcántara, et al
- 1 . Crockett, and Hayes 0

هوشی^۱ را تشویق می‌کند (لی-ین و همکاران، ۲۰۱۱) و این شیوه‌ها فرزندپروری^۳ نامیده می‌شود که متأثر از عوامل مختلفی از جمله عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی می‌باشد (رابین،^۴ ۲۰۱۷).

هدف اصلی فرزندپروری، رشد و پیشرفت بهینه کودک است (پینکوآرت،^۵ ۲۰۱۶)، رابطه بین کودکان، والدین و سایر اعضای خانواده را می‌توان به‌عنوان نظام یا شبکه‌ای دانست که در کنش متقابل با یکدیگر هستند و این نظام به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق شیوه‌ها و روش‌های مختلف فرزندپروری بر شناخت‌ها و رفتارهای کودکان تأثیر می‌گذارد (پینکوآرت و کوزر،^۶ ۲۰۱۸). براساس مفهوم باومریند انواع شیوه‌های فرزندپروری شامل: سهل‌گیرانه،^۷ استبدادی^۸ و قاطع^۹ است و هر یک از این شیوه‌های والدینی، ارزش‌های تربیتی، ارتباطی و رفتارهای متفاوتی را در بر می‌گیرند و از نظر میزان پاسخگری و مطالبه‌گری متفاوت هستند (شفیع پور، شیخی، میرزایی و کاظم نژاد، ۱۳۹۴). برخی مطالعات مانند دسوزا^{۱۰} (۲۰۱۶)، مک گرگور، جارت و استوارت^{۱۱} (۲۰۱۷) و سینها، ورما و هرسه^{۱۲} (۲۰۱۷) نشان داده‌اند که اختلال یادگیری، نقص توجه و تمرکز در محیط آموزشی، محصول نقص رابطه‌ی کودک با والدین در محیط خانواده است و کیفیت والدگری و سبک فرزندپروری رابطه معنی‌داری با سطح اختلال یادگیری کودکان در محیط آموزشی دارد.

استرس والدگری و شیوه فرزندپروری مستبدانه با شدت اختلالات یادگیری کودکان

1. success IQ
2. Leiyn, Xuerong, Zhen, Bingqing, et al
3. parenting styles
4. Rubin
5. Pinquart
6. Pinquart, & Kauser
7. permissive
8. authoritarian
9. authoritative
- 1 . D'souza 0
- 1 . McGregor, Jarrett, & Stewart
- 1 . Sinha, Verma, & Hershe 2

رابطه دارد و کنترل افراطی والدینی سبب می‌گردد که آستانه توجه و پردازش ذهنی کودک کاهش یابد (کامارودین، عبدالله و ادریس، ۲۰۱۶؛ لیونگ، لو، تسانگ و چان، ۲۰۱۷). بین شیوه فرزندپروری قاطع با مشکلات یادگیری و کیفیت تعاملات اجتماعی کودکان رابطه مستقیمی وجود دارد (تامسون جینز، برایک، مک الوری، آبت و بال، ۲۰۱۶).

از سوی دیگر ادراک و واکنش کودک نسبت به این محیط در درون خانواده یا خارج از آن به پردازش حسی او بستگی دارد (هوریتز، ۲۰۱۱؛ بودیسون و پرهام، ۲۰۱۸). پردازش حسی با کارکردهای اجرایی مانند توجه، تمرکز و حافظه رابطه دارد (اسدی گندمانی؛ کاظمی؛ پیشیاره؛ هاشمی آذر؛ نسائیان، ۱۳۹۵). بر اساس نظریه پردازش حسی دان^۶ (۲۰۰۷)، الگوهای پردازش حسی شامل ثبت حسی پایین، جستجوی حسی، حساسیت حسی و اجتناب حسی می‌باشد که مطالعات ون استادن و پورسل^۷ (۲۰۱۶)؛ لیتل، دیان، تامچک و دان^۸ (۲۰۱۷) نشان داده‌اند ثبت حسی پایین و حساسیت حسی بر شدت مشکلات یادگیری کودکان با اختلال یادگیری اثرگذار است، همچنین لونگ، کارتر، استفنسون^۹ (۲۰۱۵) دریافتند که در ترکیب پردازش حواس بینایی و شنوایی با اختلال یادگیری رابطه وجود دارد، پژوهش‌های تراپی، هاشمی آذر، مقدس و مانی، (۱۳۹۵) و بوگون و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۴) نشان دادند که در بسیاری از افراد مبتلا به اختلال یادگیری یک سری کارکردهای نابهنجار پردازش مغزی تشخیص داده می‌شود که در پردازش شنیداری - زبانی به‌ویژه پردازش نوشتاری و خواندن سریع نقش دارند. برخی مطالعات

1. Kamaruddin, Abdullah, & Idris
2. Leung, Lo, Tsang, & Chan
3. Thompson Janes, Brice, McElroy, Abbott, & Ball
4. Horwitz, Cecil
5. Bodison, & Parham
4. Dunn
7. van Staden, & Purcell
8. Little, Dean, Tomchek, & Dunn
9. Leong, Carter, & Stephenson
- 1 . Bogon, et al 0

نشان داده‌اند الگوی پردازش حسی عامل مهمی در تحول ویژگی‌های شخصیتی، نگرشی و حتی در کمیت و کیفیت یادگیری مؤثر است (کریتز، بلیک و نوگویی‌را، ۲۰۱۶؛ کلینک، کونولی و نولان، ۲۰۱۶ و میلر کوهلینک و واتلینگ، ۲۰۱۸)، از طرف دیگر پردازش‌های حسی بالا و پایین در حواس بینایی و شنیداری با اختلال یادگیری با رابطه دارد (جرومه و لیس، ۲۰۰۵؛ لیونگ، کارتر و استفنسون، ۲۰۱۵).

اختلال حس بینایی تأثیر بسزایی بر عملکرد فرد در مسیر یادگیری خواهد داشت (لو و همکاران، ۲۰۱۶). شیوه‌های فرزندپروری مستبد والدین می‌تواند حساسیت پردازشی حسی کودکان به محرک‌های محیطی را تحت تأثیر قرار دهد که واکنش‌های شناختی و هیجانی کودکان را دچار نقص می‌نماید که در فرایند آموزشی سبب می‌شود که در دریافت اطلاعات با مشکل مواجه شود (اسلاگت، دوباس، ون آکن، آلیس و دکویچ، ۲۰۱۸).

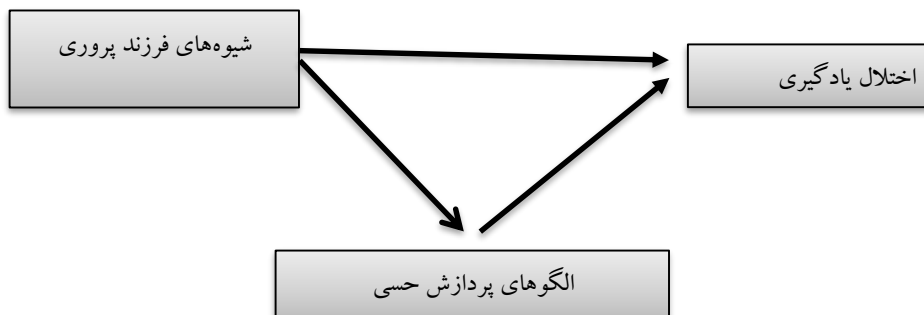
از طرفی کوهن، مای بنسون و تیاسدال^۷ (۲۰۱۱) نشان دادند که والدین با شیوه فرزندپروری سهل‌گیر اغلب فرزندان دارند که حساسیت و جست‌جوی حسی ضعیفی دارند که این نقص پردازشی حواس نهایتاً در اختلال یادگیری اثرگذار است، همچنین والدین با شیوه فرزند پروری قاطع در کیفیت و قیمت ثبت حسی کودکان با توجه به میزان حس استقلال و حس پذیرش از جانب والدین اثرگذار است (چین و لی، ۲۰۱۳). از عوامل تأثیرگذار بر رفتار سازشی نوجوانان می‌توان به شیوه‌های فرزندپروری اشاره نمود (همتی علمدارلو، حسین خانزاده، مرادی و فرشچی، ۱۳۹۱). به‌طور کلی مشخص می‌شود که شیوه‌های فرزند پروری والدین در الگوهای پردازش حسی در کودکان مانند

1. Critz, Blake, & Nogueira
2. Clince, Connolly, & Nolan
3. Miller-Kuhaneck, & Watling
4. Jerome, & Liss
5. Lowe, et al
6. Slagt, Dubas, van Aken, Ellis, & Deković,
7. Cohn, May-Benson, & Teasdale
8. Chien & Lee

جست‌جوی حسی، اجتناب، ثبت حسی که با توجه به آزادی عمل کودک می‌باشد، تأثیرگذار است، موهام و گرول^۱ (۲۰۰۶) در پژوهشی درباره‌ی هم‌زمانی اختلال یادگیری با مشکلات روانی در دوران کودکی و عوامل احتمالی مؤثر بر آن، به این نتیجه رسیده‌اند که تأثیر اختلال یادگیری و رفتاری بر یکدیگر یک تأثیر دو سویه است و احتمال مبتلا شدن به مشکلات برونی‌سازی شده^۲ و درونی‌سازی شده^۳ را در دوران کودکی در زمینه‌ای از شیوه‌های فرزندپروری نامناسب والدین افزایش می‌دهد.

مطالعات گذشته نشان دادند که بین الگوهای پردازش حسی و شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری کودکان رابطه وجود دارد و به‌طور کلی از آنجا که این مطالعات اثبات نمودند توانایی پردازش حسی و شیوه‌های ارتباطی والدین برای پاسخ‌دهی اثربخش به موقعیت‌ها، تسهیل یادگیری، رفتار اجتماعی و کارکردهای روزمره کودک مهم است، بررسی این عوامل در کودکان مبتلا به اختلال یادگیری هم‌جهت شناخت بهتر ویژگی‌های پردازشی و ارتباطی این افراد و هم برای طراحی روش‌های درمانی کارآمد در خصوص درمان اختلال یادگیری با توجه به مدل ضروری به نظر می‌رسد بنابراین هدف اصلی این پژوهش تعیین روابط ساختاری بین شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری با واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی در کودکان دبستانی است، بنابراین مسئله اصلی این پژوهش پاسخگویی به این سؤال است که آیا الگوهای پردازش حسی در ارتباط بین شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری در کودکان نقش واسطه‌گری دارد؟

-
1. Maughan, & Carroll
 2. externalizing problems
 3. internalizing problems

نمودار ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

روش پژوهش همبستگی مبتنی بر مدل‌یابی از نوع تحلیل مسیر بود و جامعه پژوهش شامل تمامی ۷۳۶ کودک دارای اختلال یادگیری ۷ تا ۱۰ ساله در منطقه ۱ و ۳ در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ در شهر تهران بودند و با استفاده از روش کلاین^۱ (۲۰۱۰) تعداد ۴۳۷ کودک به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند.

معیارهای ورود به پژوهش شامل؛ وجود اختلال یادگیری در کودکان پسر و دختر ۷ تا ۱۰ ساله به تشخیص مرکز اختلالات یادگیری آموزش و پرورش، عدم وجود اختلالات روان‌پزشکی همراه در کودکان به تشخیص روان‌شناس و روان‌پزشک مرکز اختلالات یادگیری بر اساس ملاک‌های پنجمین راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی^۲ تکمیل فرم رضایت‌نامه آگاهانه جهت شرکت در پژوهش توسط والدین. معیار خروج شامل؛ تکمیل ناقص ابزارها بود.

در فرایند میدانی پس از توضیح در خصوص اهداف پژوهش و نحوه همکاری والدین فرم رضایت‌نامه‌ی آگاهانه دریافت شد و در مجموع ۴۸۳ پرسشنامه توزیع شد که در نهایتاً ۴۶ نمونه مخدوش و غیرقابل استفاده بودند که با توجه به رسیدن به تعداد ۴۳۷ نمونه فرایند نمونه‌گیری به اتمام رسید، همچنین پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط والدین داده‌ها

1. Kline

2. Diagnostic and Statistical Manual of Psychiatric Disorders (DSMV)

با توجه به روش تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار spss24 و Amos23 تحلیل گردید.

۱. پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری باومریند (۱۹۷۳): پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری توسط باومریند^۱ (۱۹۷۳) ۳۰ سؤالی ساخته شد. این پرسشنامه سه شیوه قاطع، استبدادی و سهل‌گیر فرزندپروری والدین را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) است. روایی سازه و افتراقی توسط بورای (۱۹۹۱) تأیید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ این پرسشنامه را برای شیوه قاطع ۰/۸۵، استبدادی ۰/۸۷ و سهل‌گیر ۰/۷۴ گزارش نمود. روایی محتوا و سازه این پرسشنامه در ایران تأیید شده است و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای شیوه قاطع ۰/۶۹، استبدادی ۰/۷۷ و سهل‌گیر ۰/۷۳ گزارش شده است (اژه‌ای، غلامعلی‌لواسانی، مال احمدی و خضری آذر، ۱۳۹۰). در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ برای شیوه قاطع ۰/۷۵، استبدادی ۰/۷۲ و سهل‌گیر ۰/۶۹ به دست آمد.

۲. پروفایل حسی کودکان دان^۲ (CSP): پروفایل حسی کودکان توسط دان^۳ (۱۹۹۹) با ۱۲۵ سؤال برای سنجش الگوهای پردازش حسی کودکان ۳ تا ۱۰ سال طراحی شد. برای توصیف پاسخ‌های رفتاری کودکان در چهار سبک؛ ثبت حسی پایین، جستجوی حسی، حساسیت حسی و اجتناب حسی طراحی شده است و توسط والدین یا معلمان دانش‌آموزان تکمیل می‌شود، نمره‌گذاری لیکرت، برحسب پاسخ به ترتیب ۱ تا ۵ از همیشه (۱) تا هرگز (۵) انجام می‌شود. روایی سازه و هم‌زمان پرسشنامه توسط سازنده تأیید گردید و پایایی را به روش آلفای کرونباخ برای ثبت حسی پایین ۰/۹۰، جستجوی حسی ۰/۹۴، حساسیت حسی ۰/۹۲ و اجتناب حسی ۰/۹۶ گزارش نمود. در ایران توسط بحری، مظاهری، شکری و حیدری (۱۳۹۲) روایی سازه و محتوا تأیید و پایایی با توجه ضریب آلفای کرونباخ برای ثبت حسی پایین ۰/۸۶، جستجوی حسی ۰/۸۹، حساسیت حسی ۰/۹۳ و اجتناب حسی ۰/۹۴ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ برای ثبت حسی

-
1. Baumrind
 2. Children Sensory profile
 3. Dunn

نقش واسطه‌ای الگوهای پردازش حسی در رابطه بین ...؛ سنگانی و همکاران | ۲۸۳

پایین ۰/۸۱، جست جوی حسی ۰/۷۹، حساسیت حسی ۰/۸۴ و اجتناب حسی ۰/۸۹ به دست آمد.

۳. پرسشنامه اختلال یادگیری کلورادو^۱ (CLDQ): پرسشنامه اختلال یادگیری کلورادو توسط ویلکات، بوادا، رایدل، چابیلداس، دفریس و پنینگتون^۲ در سال ۲۰۱۱ با ۲۰ سؤال تهیه شد و اختلال یادگیری را در پنج عامل مشکلات خواندن، شناخت اجتماعی، اضطراب اجتماعی، مشکلات فضایی و مشکلات ریاضی تشخیص می‌دهد. توسط والدین یا معلمان دانش‌آموزان تکمیل می‌شود. نمره‌گذاری لیکرت، برحسب پاسخ به ترتیب ۱ تا ۵ از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) انجام می‌شود. روایی محتوا و سازه توسط سازندگان تأیید شد و پایایی را به روش آلفای کرونباخ برای مشکلات خواندن ۰/۸۳، شناخت اجتماعی ۰/۷۴، اضطراب اجتماعی ۰/۸۱، مشکلات فضایی ۰/۸۳، مشکلات ریاضی ۰/۸۶ و کل ۰/۸۸ به دست آوردند. در ایران توسط حاجلو و رضایی (۱۳۹۰) روایی سازه و هم‌زمان تأیید شد و پایایی را به روش آلفای کرونباخ برای مشکلات خواندن ۰/۸۲، شناخت اجتماعی ۰/۷۸، اضطراب اجتماعی ۰/۷۹، مشکلات فضایی ۰/۸۰، مشکلات ریاضی ۰/۸۴ و کل ۰/۸۷ به دست آوردند. در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ برای مشکلات خواندن ۰/۷۶، شناخت اجتماعی ۰/۷۴، اضطراب اجتماعی ۰/۷۳، مشکلات فضایی ۰/۸۰، مشکلات ریاضی ۰/۸۱ و کل ۰/۸۳ به دست آمد.

نتایج

با بررسی اطلاعات جمعیت شناختی نمونه مشخص شد که تعداد ۲۴۵ کودک پسر و ۱۹۲ کودک دختر بودند و در گروه پسران ۶۷ کودک ۷ ساله، ۴۸ کودک ۸ ساله، ۷۳ کودک ۹ ساله و ۵۷ کودک ۱۰ ساله بودند و در گروه دختران ۵۸ کودک ۷ ساله، ۵۲ کودک ۸ ساله، ۴۹ کودک ۹ ساله و ۳۳ کودک ۱۰ ساله بودند.

در فرایند تحلیل در ابتدا پیش‌فرض‌های آماری پژوهش از جمله، کشیدگی و چولگی

1. Chronic Liver Disease Questionnaire

2. Willcutt, Boada, Riddle, Chhabildas, DeFries, & Pennington

و نرمال بودن داده‌ها با بررسی آزمون کلموگروف اسمیرونف مورد تأیید واقع گردید.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی و ماتریس همبستگی بین الگوهای پردازش حسی و شیوه‌های

فرزندپروری با اختلال یادگیری

متغیر	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
قاطع	۶/۱۴	۵/۵۴	۱											
استبدادی	۲۱/۶۷	۴/۲۱	۰/۳۱**	۱										
سهل‌گیر	۱۱/۵۴	۶/۶۷	۰/۳۶**	۰/۲۹**	۱									
ثبت حسی پایین	۳۹/۲۱	۵/۳۲	۰/۲۲**	۰/۳۱**	۰/۳۳**	۱								
جستجوی حسی	۹/۴۸	۲/۱۷	۰/۵۹**	۰/۳۱**	۰/۳۷**	۰/۱۹**	۱							
حساسیت حسی	۳۰/۷۵	۴/۱۱	۰/۲۸**	۰/۳۷**	۰/۳۴**	۰/۶۲**	۰/۲۱**	۱						
اجتناب حسی	۳۱/۸۰	۵/۱۷	۰/۳۳**	۰/۳۴**	۰/۳۱**	۰/۳۶**	۰/۲۷**	۰/۴۰**	۱					
مشکلات خواندن	۱۲/۹۸	۲/۵۰	۰/۳۸**	۰/۳۵**	۰/۴۲**	۰/۲۹**	۰/۳۸**	۰/۳۱**	۰/۴۲**	۱				
شناخت اجتماعی	۱۲/۴۸	۲/۱۳	۰/۳۷**	۰/۳۳**	۰/۴۰**	۰/۳۴**	۰/۴۰**	۰/۲۸**	۰/۴۰**	۰/۴۲**	۱			
اضطراب اجتماعی	۱۹/۸۶	۳/۳۲	۰/۲۱**	۰/۳۵**	۰/۲۲**	۰/۳۹**	۰/۲۱**	۰/۳۲**	۰/۳۰**	۰/۲۵**	۰/۱۹**	۱		
مشکلات فضایی	۲۰/۱۵	۴/۵۳	۰/۲۷**	۰/۳۸**	۰/۱۹**	۰/۳۴**	۰/۲۰**	۰/۳۳**	۰/۲۸**	۰/۲۶**	۰/۵۱**	۰/۷۱**	۱	
مشکلات ریاضی	۱۹/۷۵	۳/۶۵	۰/۳۰**	۰/۲۹**	۰/۲۱**	۰/۵۱**	۰/۱۹**	۰/۳۸**	۰/۳۱**	۰/۲۲**	۰/۲۵**	۰/۵۹**	۰/۶۷**	۱
اختلال یادگیری	۸۲/۲۳	۹/۷۷	۰/۴۰**	۰/۳۷**	۰/۳۵**	۰/۴۰**	۰/۳۳**	۰/۴۱**	۰/۳۷**	۰/۶۲**	۰/۴۲**	۰/۷۱**	۰/۶۴**	۰/۷۷**

*در سطح ۰/۰۵ معنی‌داری است. **در سطح ۰/۰۱ معنی‌داری است.

مطابق جدول (۱): همبستگی معنی‌داری بین شیوه‌های فرزندپروری، الگوهای پردازش حسی با اختلال یادگیری در کودکان را نشان می‌دهد. شیوه فرزندپروری قاطع (۰/۴۰-) رابطه معکوس معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد. شیوه فرزندپروری استبدادی (۰/۳۷) رابطه مستقیم معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد. شیوه فرزندپروری سهل‌گیر (۰/۳۷-) رابطه معکوس معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد. ثبت حسی پایین (۰/۴۰) رابطه مستقیم معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد. جست‌جوی حسی (۰/۳۳) رابطه معکوس معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد. حساسیت حسی (۰/۴۱) رابطه مستقیم معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد و اجتناب حسی (۰/۳۷) رابطه مستقیم معنی‌داری با اختلال یادگیری در کودکان دارد.

جدول ۲. شاخص‌های برازش حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها و متغیرها پس از هفت گام تصحیح

نام آزمون	توضیحات	مقادیر قابل قبول	مقدار به دست آمده قبل از تصحیح	مقدار به دست آمده پس از تصحیح
χ^2/df	کای اسکور نسبی	< 3	۲/۶۸۹	۱/۱۵۴
χ^2	آزمون نیکویی برازش مجذور کای	-	۷۶/۴۳۲	۲۴/۵۴۳
DF	درجه آزادی	-	۲۶	۲۰
RMSEA	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	$< .1$	۰/۰۷۱	۰/۰۰۰
GFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته	$> .9$	۰/۹۹۱	۰/۹۹۹
NFI	شاخص برازش نرم	$> .9$	۰/۹۹۴	۰/۹۹۹
CFI	شاخص برازش مقایسه‌ای	$> .9$	۰/۹۹۲	۱

مطابق جدول (۲): مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد لذا این مقدار کمتر از ۰/۱ است که نشان‌دهنده این است که میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است و مدل قابل قبول می‌باشد. همچنین مقدار کای دو به درجه آزادی (۱/۱۵۴) بین ۱ و ۳ می‌باشد و میزان شاخص GFI، NFI و CFI نیز بزرگ‌تر از ۰/۹ می‌باشد که نشان می‌دهند مدل اندازه‌گیری

متغیرهای پژوهش، مدلی، مناسب است (بارون، ۲۰۰۶). بر این اساس می‌توان گفت که مدل تجربی از برازش لازم برخوردار است و الگوهای پردازش حسی می‌تواند میانجی رابطه شیوه‌های فرزندپروری و اختلال یادگیری در کودکان باشد.

جدول ۳. برآورد مستقیم مدل با استفاده از روش حداکثر درست نمایی

متغیر	b	β	R ²	t	معناداری
شیوه سهل‌گیر بر اختلال یادگیری	۰/۱۸۷	۰/۱۰۴	۰/۰۵۶	۲/۴۲۵	۰/۰۰۲
شیوه قاطع بر اختلال یادگیری	۰/۱۶۸	۰/۰۹۳	۰/۰۴۲	۲/۲۳۱	۰/۰۰۶
شیوه استبدادی بر اختلال یادگیری	۰/۳۱۴	۰/۲۲۵	۰/۱۵۴	۴/۶۸۸	۰/۰۰۱

مطابق جدول (۳): شیوه‌های فرزندپروری سهل‌گیر ($P < 0/01, \beta = 0/104$)، قاطع ($P < 0/01, \beta = 0/093$) و استبدادی ($P < 0/01, \beta = 0/225$) بر اختلال یادگیری اثر مستقیم و معنی‌داری دارند.

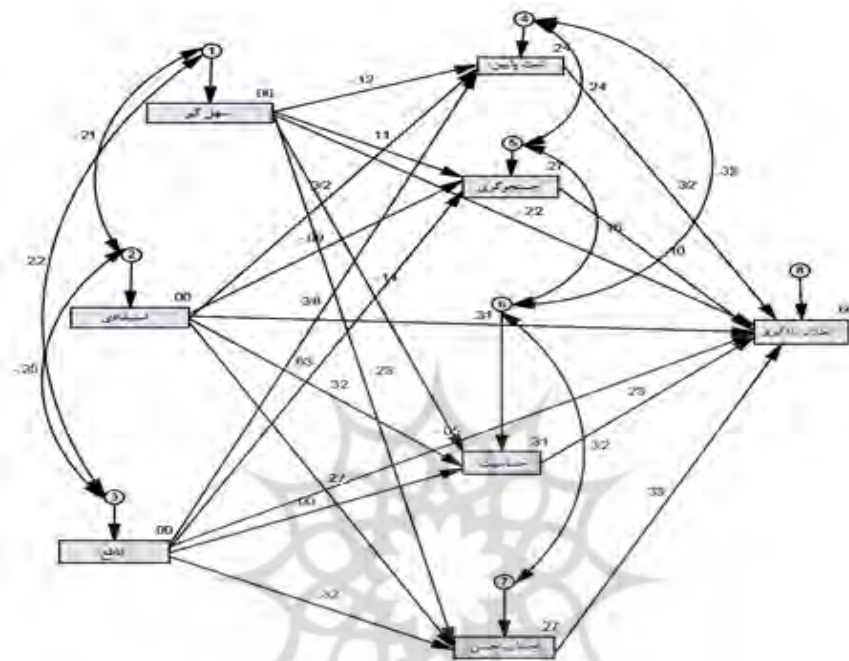
جدول ۴. برآورد غیرمستقیم مدل با استفاده از روش تخمینی بوت استرپ^۱

متغیر	مقدار	حد پایین	حد بالا	معنی‌داری
شیوه سهل‌گیر بر اختلال یادگیری با واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی	-۰/۱۶۷	-۰/۲۰۱	-۰/۰۸۷	۰/۰۱۲
شیوه قاطع بر اختلال یادگیری با واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی	-۰/۱۷۹	-۰/۲۵۳	-۰/۰۹۶	۰/۰۱۱
شیوه استبدادی بر اختلال یادگیری با واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی	۰/۲۲۱	۰/۱۴۳	۰/۳۳۱	۰/۰۰۲

مطابق جدول (۴)، مسیر شیوه‌های فرزندپروری از طریق الگوهای پردازش حسی بر اختلال یادگیری اثر غیرمستقیم و معنی‌داری دارند و به‌طور مشخص شیوه سهل‌گیر بر اختلال یادگیری با واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی (-۰/۱۶۷)، شیوه قاطع بر اختلال یادگیری با واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی (-۰/۱۷۹) و شیوه استبدادی بر اختلال یادگیری با

1. bootstrap

واسطه‌گری الگوهای پردازش حسی (۰/۲۲۱) اثرگذار هستند، به‌طور کلی مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم (R2=۰/۶۰) از متغیر اختلال یادگیری پیش‌بینی می‌کنند.

نمودار ۱. مدل نهایی آزمون شده به همراه آماره‌های پیش‌بینی استاندارد شده

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری در کودکان بود و یافته‌ها نشان داد که الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری در کودکان نقشی واسطه‌ای دارد، شیوه‌های فرزندپروری و الگوهای پردازش حسی در کودکان پیش‌بینی ۰/۶۰ از واریانس اختلال یادگیری را دارند، پژوهش‌های بسیاری در جهت رابطه بین الگوهای پردازش حسی و شیوه‌های فرزندپروری با اختلال یادگیری از نتایج پژوهش

حمایت می‌کنند، از جمله این مطالعات می‌توان به پژوهش‌های برون و آیلارد^۱ (۱۹۹۶)، کامارودین، عبدالله و ادريس (۲۰۱۶)، لیونگ، لو، تسانگ و چان (۲۰۱۷) اشاره نمود که نشان دادند شیوه فرزند‌پروری مستبد تعیین‌کننده‌ی مهمی برای اختلال یادگیری کودکان مبتلا است که سطح پردازش حواس را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد، تامسون جینز، برایک، مک‌الوری، آبوت و بال (۲۰۱۶) دریافت بین شیوه فرزند‌پروری قاطع با اختلال یادگیری رابطه وجود دارد و با یافته‌های کریتز، بلیک و نوگویرا (۲۰۱۶) و میلر کوهلینگ و واتلینگ (۲۰۱۸) از جهت نقش الگوهای پردازش حسی و شیوه‌های فرزند‌پروری والدین با اختلال یادگیری همسو می‌باشد. در همین راستا، شیوه فرزند‌پروری مستبد در کودکان سبب ایجاد مشکلاتی همچون اضطراب می‌شود و هر چه میزان مشکلات رفتاری کودکان در محیط آموزشی بیشتر باشد، احتمال وجود اختلال یادگیری را افزایش می‌دهد (علیزاده، ۱۳۸۹؛ شفیع پور و شیخی و میرزایی، کاظم نژاد، ۱۳۹۵؛ کیمیسیک و هورن، ۲۰۱۲). شیوه‌های فرزند‌پروری تعیین‌کننده بسیاری از ویژگی‌های شناختی رفتاری کودکان در بزرگسالی و حتی شخصیت آن‌ها می‌باشد (پاکدامن، خامسان و براتی، ۱۳۹۰) که به‌طور ضمنی توان تأثیر بر روی پردازش‌های حسی، ذهنی و اطلاعاتی را دارد (رینالدی و هو، ۲۰۱۲؛ بونیفاسی، استورتی، توبی و سواردی، ۲۰۱۶؛ رابین، ۲۰۱۷).

در تبیین این نتایج بر اساس رویکرد شناختی رفتاری می‌توان بیان نمود که هنگامی که کودک شیوه فرزند‌پروری استبدادی دارد، در صورتی که کودک خلاف میل و عقیده والدین عمل کند، مستحق تنبیه است و کودک به‌مرور رفتارهای خود را این شیوه فرزند‌پروری خانواده تنظیم می‌کند که از تنبیه اجتناب کند و همچنین این کودک بسیاری از رویدادها را بر هم تعمیم می‌دهد و بر هم اثرگذار می‌داند، زیرا بر اساس دیدگاه‌های تحولی در مرحله‌ی عملیات عینی (پیاژه) قرار دارند، بنابراین متوجه می‌شود، محیط مدرسه مانند محیط خانواده است و همواره رفتارهایی را ابزار می‌نماید که مورد تنبیه قرار نگیرد،

1. Brown & Aylward
2. Kimiecik, & Horn
3. Rinaldi, C. M, Howe
4. Bonifacci, P., Storti, M., Tobia, V., Suardi

به تبع ارزیابی شناختی ایجاد شده نسبت به این شرایط سبب می‌شود، از نتیجه رفتارهای خودنگرانی همیشگی داشته باشد و بار هیجانی منفی نشخوار گونه و به صورت ناهشیار برای او به ارمغان خواهد آورد (اسلاگت، دوباس، ون آکن، آلیس و دکویچ، ۲۰۱۸) و از جانبی دیگر براساس این که سینها، ورما و هرسه (۲۰۱۷) نشان دادند که نگرانی از رفتار همواره با عملکرد رابطه منفی دارد و می‌تواند مشکلات عملکردی در حیطه تحصیلی برای فرد ایجاد نماید و سپس منجر به اختلال یادگیری در صورت افزوده شدن بار شناختی هیجانی منفی شود (دسوزا، ۲۰۱۶) و با توجه به آن که پژوهش‌های جرومه و لیس (۲۰۰۵) لیونگ، کارتر و استفسون (۲۰۱۵) نشان داده‌اند که کودکان با اختلال یادگیری زمینه‌ای از مشکلات عصب‌شناختی دارند، این فشارهای روانی از جانب خانواده با شیوه‌های فرزندپروری نامناسب از یک سو و از سمت دیگر محیط مدرسه سخت‌گیر می‌تواند یک عامل راه‌انداز برای بروز اختلال یادگیری در کودک شود و در طول یک رابطه دو سویه با توجه به بی‌انگیزگی کودک نسبت به محیطی که بار هیجانی برای وی ندارد با بی‌توجی حواس، ثبت حسی پایین و جستجوی حسی اندک و در نتیجه عدم وجود اطلاعات پردازشی حسی مواجه می‌گردد که تحمیل فشارها از جانب خانواده و محیط آموزشی می‌تواند تأثیر دوچندان بر این مشکلات بگذارد (میلر کوهلینک و واتلینگ، ۲۰۱۸).

همچنین در خصوص اثر منفی به دست آمده از شیوه فرزندپروری سهل‌گیر و قاطع با اختلال یادگیری می‌توان بیان نمود که براساس دیدگاه اجتماعی فرهنگی و به طور مشخص تر دیدگاه سیستمی، خانواده دارای مجموعه‌ای از روابط بین فردی دوسویه می‌باشد، هنگامی که به کودک اجازه‌ی بیان نظر و شرکت در گفتگو داده می‌شود، کودک حس استقلال را تجربه می‌نماید (سن و آیتاک، ۲۰۱۷)، در خانواده‌ای که کودک توان بیان عقیده دارد، همواره در تمامی شرایط اطمینان می‌دهند و همواره حامی آن‌ها می‌باشد (فرناندز آکانترا و همکاران، ۲۰۱۷)، همچنین از طرفی دیگر براساس دیدگاه تکاملی هنگامی که افراد در محیط‌هایی که تقویت‌کننده قرار می‌گیرند (مصدق شیوه

قاطع) به طبع پذیرش، شجاعت و حتی سیر تغییرپذیری (درمانی) بهتری را تجربه می‌نمایند. به‌طور کلی نتیجه به‌دست آمده مبتنی بر منطق نیز می‌باشد، هدف اصلی فرزندپروری، تحول سازگاران و پیشرفت کودک در ابعاد متفاوت است (فرناندز آکانترا و همکاران، ۲۰۱۷)، رابطه بین کودکان، والدین و سایر اعضای خانواده را می‌توان به‌عنوان نظام یا شبکه‌ای دانست که در کنش متقابل با یکدیگر هستند و این نظام به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق شیوه‌ها و روش‌های مختلف فرزندپروری در کودکان تأثیر می‌گذارد (کروکت و هایز، ۲۰۱۱). مشکلات فراگیر تحولی، یادگیری میراث تجربه‌ی اولیه‌ی روابط بین فردی در کودکی می‌باشد، چگونگی رابطه‌ی کودک با والدین، از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده شخصیت وی در بزرگسالی است (اوگلمن و سون، ۲۰۱۲).

در تبیین دیگر یافته‌های این پژوهش می‌توان بیان نمود که بر اساس دیدگاه زیستی هنگامی که افراد در حواس پنج‌گانه‌ی خود و در مسیرهای عصب‌شناختی درک و ارتباط با محیط مشکل داشته باشند، می‌تواند رفتارهای آن‌ها را در معرض خطر اندازد و با توجه به درون داده‌های ناقص محیطی دریافت شده فرایند ارزیابی و سپس خروجی نامتناسبی را با توجه به اقتضای محیطی خواهند داشت (اردن، ۲۰۱۶)، با توجه به اثر مثبت حسی پایین، حساسیت حسی و اجتناب حسی با اختلال یادگیری می‌توان این‌گونه استدلال نمود که اختلال یادگیری تابعی از درک و برداشت از حواس می‌باشد، چنانچه افراد توان به کارگیری حواس خود را دارا نباشند، به‌تبع می‌تواند سبب مشکلات ارتباطی با محیط در آن‌ها گردد، همچنین کودکان برای انجام فعالیت‌های خود نیاز به سطح مناسبی از پردازش حسی دارند (لیونگ، کارتر و استفنسون، ۲۰۱۵) و اگر پردازش حسی بالا باشد کودک، تحریک‌پذیر و حساس، بیش‌ازحد نگران، عصبانی، خارج از کنترل، برانگیخته است و در تمرکز مشکل دارد، اگر پردازش حسی پایین باشد کودک، کند، خواب‌آلوده، بی‌حال، تنبل و تمرکزش پایین است (کارولین، ۲۰۱۳). حتی در مواردی می‌تواند اختلال یادگیری سازوکاری دفاعی یا واکنش کودک نسبت به محدودیت‌های ایجادشده در محیط خانواده

1. Ogelman, H. G. & Seven
2. Caroline

یا از نقص نظام پردازش حسی در جهت حفظ خود باشد (جرومه و لیس، ۲۰۰۵) که به صورت ناهشیار عموماً بروز می‌کند، چراکه محدودیت‌های والدین مستبد و قضاوت‌های آنان همراه با برجسب‌زنی‌های منفی (مانند این که تو ضعیفی، مشکل‌داری، هیچ کاری درستی را انجام نمیدی) سبب گردیده است که راهبردهای مقابله‌ای مساله‌مدار کودک در بسیاری ابعاد کاهش یافته و بیشتر واکنش‌های کودک هیجانی و اجتنابی باشد، با توجه به باورهای فرهنگی غالبی که عمدتاً در حیطه تحصیلی والدین را و می‌دارد که فرزندان را در موفقیت تحصیلی تقویت نمایند، تنها عامل کاهش ایجاد فشارها و بعضاً خلع سلاح کردن والدین توسط کودک بی‌توجه به محیط آموزش است.

شیوه‌های شناسایی اختلال یادگیری در حال حاضر در وضعیت انتقال است، اما در رویکردهای نوین ناهماهنگی هوشبهر - پیشرفت این مدل چهار مؤلفه ناهماهنگی توان شناختی و پیشرفت، نقص در فرایند شناختی پردازش حواس، نیازهای کودک و زمینه ارتباطی فرهنگی در خانواده را در می‌گیرد (رستوری، کاتز و لی، ۲۰۰۹) که می‌توان دریافت نمود که این رویکرد تبیین‌کننده دقیقی برای اختلال یادگیری می‌باشد زیرا هم‌زمان به سطح پردازش حواس و تعاملات محیطی پیرو توانمندی کودک اشاره دارد. همچنین بر اساس نظریه^۲ (CHC) یا نظریه کتل - هورن کرول اختلال‌های شناختی پردازشی و هم‌ناتوانی‌های تعاملی در خانواده را در بر می‌گیرد و در صورتی پیوساگی این دو عامل منجر به گسترش اختلال یادگیری می‌شود (فلانگان، فیورلو و اورتیز، ۲۰۱۰). افزون بر این، برجسب اختلال یادگیری برای یک کودک نسبت به برجسب کم‌توانی ذهنی مطلوب‌تر در نظر گرفته می‌شود. هنگامی که دانش آموزان به‌طور نامناسبی به‌جای دریافت خدمات ویژه مربوط به بهبود سبک‌های پردازش حواس و اطلاعات، آموزش‌های تحصیلی را صرفاً دریافت کنند، می‌تواند منجر شود که این فرد برجسب نامناسب کم‌توان ذهنی را دریافت نماید زیرا مسیر درمانی اختلال یادگیری صرفاً پرداختن به آموزش

1. Restori, Katz, & Lee

2. The Cattell-Horn-Carroll theory

3. Flanagan, Fiorello, & Ortiz

نمی‌باشد و این پژوهش اثبات نمود که شیوه‌های فرزند پروری و الگوهای پردازش حواس در صد قابل توجهی از واریانس اختلال یادگیری را پوشش می‌دهد. از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به محدود شدن به جامعه‌ی کودکان مبتلا به اختلال یادگیری در شهر تهران اشاره نمود که صرفاً بر این گروه هدف قابلیت تعمیم خواهد داشت.

نتایج این مطالعه حاکی از اثر سبک‌های پردازش حسی و شیوه‌های فرزندپروری بر اختلال یادگیری کودکان است، بنابراین پیشنهاد می‌شود درمانگران جهت تسریع فرایند درمانی علاوه بر، بررسی شیوه‌های ارتباطی در محیط خانواده به نقش الگوهای پردازش حواس کودکان مبتلا به اختلال نوشتاری توجه نمایند. همچنین تشخیص اختلال یادگیری، شامل استنباط یک سازه نظری در ابعاد پردازش شناختی حواس و شیوه‌های تعاملی در محیط خانواده است، اما جای‌دهی در مدرسه فقط با تظاهرات رفتاری اختلال مرتبط است. درحالی‌که رفتارهای فرد ممکن است برای مداخله پیش از ارجاع کافی باشد، اما و ماهیت تشخیص مستلزم استنباط در سطح سازه است. مربیان و روان‌شناسان باید فواید خدمات آموزشی ویژه با اتکا بر ابعاد پردازش شناختی حواس و شیوه‌های تعاملی در محیط خانواده را با توجه به اثرات برجسته مورد توجه قرار دهند. همچنین برای تشخیص قطعی اختلال یادگیری نیازمند رویکردی هستیم که الگویی از نقاط ضعف و قوت روان‌شناختی فرد را شناسایی کند و نقایص پیشرفتی فرد را بر اساس الگوی ضعف پردازش حواس مشخص کند چراکه بسیاری از متخصصان بر این باورند که کودکانی که به‌عنوان ناتوانی‌های یادگیری شناسایی می‌شوند یک یا چند نقص در فرآیندهای شناختی و پردازشی حواس دارند که در پیشرفت تحصیلی‌شان تداخل می‌کند.

تشکر و قدردانی

این پژوهش بدون همکاری جامعه هدف پژوهش انجام نمی‌گرفت و همچنین از جانب هیچ سازمانی حمایت مالی از پژوهش و تعارض منافع وجود نداشته است.

ORCID

Alireza Sangani

<https://orcid.org/0000-0002-6255-7467>

Negin Khoshvagh

<https://orcid.org/0000-0002-7727-4822>

Alireza Homayouni

<https://orcid.org/0000-0003-1697-5673>

منابع

- اژه‌ای، جواد؛ غلامعلی لواسانی، مسعود؛ ملاحمدی، احسان؛ و خضری آذر، هیمن. (۱۳۹۰). الگوی علی روابط بین سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده، اهداف پیشرفت، خودکارآمدی و موفقیت تحصیلی. *مجله روانشناسی*، ۳، ۲۸۴-۳۰۱.
- اسدی گندمانی؛ رقیه؛ کاظمی، فرنگیس؛ پیشیاره، ابراهیم؛ هاشمی آذر، ژانت؛ نسائیان، عباس. (۱۳۹۵). رابطه الگوهای پردازش حسی با کارکردهای اجرایی در دانش آموزان با اختلال اوتیسم. *روانشناسی افراد استثنایی*، ۶، ۲۳-۴۸، ۲۷.
- اسکندری، بهاره؛ پوراعتماد، حمیدرضا؛ حبیبی عسگرآباد، مجتبی؛ مظاهری تهرانی، محمدعلی. (۱۳۹۵). اثربخشی مداخله الگوهای پردازش حسی بر افزایش خودکارآمدی والدگری و رابطه والد-کودک در کودکان با اختلالات طیف اتیسم. *تعلیم و تربیت استثنایی*، ۱ (۱۳۸): ۲۱-۱۴.
- اصلی آزاد، مسلم؛ یارمحمدیان، احمد. (۱۳۹۱). اثر آموزش فراشناخت و روابط فضایی بر عملکرد ریاضی کودکان دچار ناتوانی یادگیری ریاضی. *فصلنامه روانشناسی بالینی*، ۴ (۲): ۶۱-۷۰.
- بحری، اشرف؛ مظاهری، محمدعلی؛ شکری، امید؛ حیدری، محمود. (۱۳۹۲). تأثیر آموزش سبک‌های پردازش حسی مبتنی بر الگوی دان به مادران در کاهش نشانه‌های مشکلات رفتاری برونی‌سازی کودکان پیش‌دبستانی و تنیدگی مادران. *کنگره سراسری روان‌شناسی کودک و نوجوان، انجمن روانشناسی بالینی کودک و نوجوان ایران، دانشگاه شهید بهشتی، تهران*.
- پاکدامن، مجید؛ خامسان، احمد؛ براتی، فخرالسادات. (۱۳۹۰). نقش شیوه‌های فرزندپروری مادران در بلوغ اجتماعی نوجوانان (تیزهوش، آهسته گام و ابتدایی). *مجله مطالعات روان‌شناختی*، ۲، ۸، ۱۴، ۴۱-۲۳.
- ترابی، فاطمه؛ هاشمی آذر، ژانت؛ مقدس، علیرضا؛ آرش، مانی. (۱۳۹۵). بررسی توانایی‌های نیمکره راست و چپ مغز دانش‌آموزان تیزهوش با و بدون اختلال یادگیری. *روانشناسی افراد استثنایی*، ۶، ۲۱، ۵۸-۲۳.

نقش واسطه‌ای الگوهای پردازش حسی در رابطه بین ...؛ سنگانی و همکاران | ۲۹۵

حاجلو، نادر و رضایی شریف، علی. (۱۳۹۰). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه‌ی مشکلات یادگیری کلورادو. *ناتوانی‌های یادگیری*، ۱(۱)، ۴۳-۲۴.

خجازه، محمود؛ سعدی پور، اسماعیل؛ فرخی، نورعلی. (۱۳۸۹). آزمون مدل علی رابطه بین سبک‌های فرزندپروری، سبک‌های هویت و تعهد هویت در نوجوانان. *روان‌شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)*، ۶، ۱۶؛ ۱۲۷-۱۴۵.

خدادادی، جمیله؛ موسوی پور، سعید. (۱۳۹۲). شیوع اختلالات ریاضی در دانش‌آموزان کلاس‌های دوم و چهارم ابتدایی شهرستان اراک و راه‌های کاهش آن. *ناتوانی‌های یادگیری*، ۲، ۴(۷)؛ ۲۸-۴۴.

شفیع پور، سیده زهرا؛ شیخی، علی؛ میرزایی، مهشید؛ کاظم نژاد، احسان. (۱۳۹۴). شیوه‌های فرزندپروری و ارتباط آن با مشکلات رفتاری کودکان. *پرستاری و مامایی جامع‌نگر*، ۲۵(۲)؛ ۴۹-۵۶.

صدوقی، زهره؛ وفايي، مریم؛ طباطبایی رسول‌زاده، کاظم. (۱۳۸۶). ارتباط حساسیت پردازش حسی با شیوه‌های فرزندپروری و شاخص‌های آسیب‌شناسی روان‌شناختی. *تازه‌های علوم شناختی*، ۹(۱)؛ ۳۲-۲۳.

علیزاده، حمید. (۱۳۸۹). اختلالات یادگیری غیرکلامی: چشم‌انداز بالینی. *فصلنامه پژوهش در حیطه کودکان استثنایی*، ۱۰، ۲؛ ۱۹۹-۲۰۸.

محمودی، نگار؛ عبداللهی، محمدحسین؛ شاهقلیان، مهناز؛ گوهری، سمیرا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه حساسیت پردازش حسی و ناگویی خلقی با واسطه‌گری عاطفه مثبت و منفی. *مجله شناخت اجتماعی*، ۲، ۴(۷)؛ ۲۸-۴۰.

نریمانی، محمد؛ یوسفی، فاطمه؛ کاظمی، رضا. (۱۳۹۳). نقش شیوه‌های دلبستگی و کیفیت زندگی در پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی نوجوانان مبتلا به اختلال‌های یادگیری. *مجله ناتوانی یادگیری*، ۸، ۳(۴)؛ ۱۲۴-۱۴۲.

همتی علمدارلو، قربان؛ حسین‌خانزاده، عباسعلی؛ مرادی، اعظم؛ فرشچی، منیژه. (۱۳۹۱). پیش‌بینی رفتار سازشی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی خفیف بر اساس سبک فرزندپروری مادران در شهر شیراز سال ۹۱-۱۳۹۰. *روانشناسی افراد استثنایی*، ۲، ۷(۷)؛ ۹۷-۱۱۴.

- Aron, N., and Aron, A. (1997). of sensory-processing sensitivity and its relation to introversion and emotionality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 345-368.
- Aron, E. N., Aron, A., & Davies, K. M. (2005). Adult shyness: The interaction of temperamental sensitivity and an adverse childhood environment. *Journal of Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(2), 181-197.
- Ayres, J., Ginger Grass, O. T. S., & Schools, C. P. (1980). *Sensory integration*. Los Angeles.
- Baldry, A. C., & Farrington, D. P. (2000). Bullies and delinquents: Personal characteristics and parental styles. *Journal of community & applied social psychology*, 10(1), 17-31.
- Barbarese, W. J., Katusic, S. K., Colligan, R. C., Weaver, A. L., & Jacobsen, S. J. (2005). Math learning disorder: Incidence in a population-based birth cohort, 1976–82, Rochester, Minn. *Ambulatory Pediatrics*, 5(5), 281-289.
- Baumrind, D. (1973). Will a day care center be a child development center?. *Young Children*, 28(3), 154-169.
- Bogon, J., Finke, K., Schulte Körne, G., Müller, H. J., Schneider, W. X., & Stenneken, P. (2014). Parameter based assessment of disturbed and intact components of visual attention in children with developmental dyslexia. *Developmental Science*, 17(5), 697-713.
- Bodison, S. C., & Parham, L. D. (2018). Specific sensory techniques and sensory environmental modifications for children and youth with sensory integration difficulties: A systematic review. *American Journal of Occupational Therapy*, 72(1), 142-156.
- Brown, F., & Aylward, E. (1996). *Diagnosis and management of learning disabilities: An interdisciplinary/lifespan approach*. San Diego: Singular Publishing Group.
- Buri, J. (1991). Parental Authority Questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 57(1), 110-119.
- Caroline, A. (2013). Sensory Processing Disorder, To What Extent does Sensory Integration Affect Learning? Available. *Journal of American Occupational*, 12(5), 224-255.
- Cen, S., & Aytac, B. (2017). Ecocultural perspective in learning disability: family support resources, values, child problem behaviors. *Learning Disability Quarterly*, 40(2), 114-127.
- Chien, W. T., & Lee, I. Y. (2013). An exploratory study of parents' perceived educational needs for parenting a child with learning disabilities. *Asian Nursing Research*, 7(1), 16-25.
- Clince, M., Connolly, L., & Nolan, C. (2016). Comparing and exploring the sensory processing patterns of higher education students with attention

- deficit hyperactivity disorder and autism spectrum disorder. *American Journal of Occupational Therapy*, 70(2), 246-253.
- Cohn, E., May-Benson, T. A., & Teasdale, A. (2011). The relationship between behaviors associated with sensory processing and parental sense of competence. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 31(4), 172-181.
- Critz, C., Blake, K., & Nogueira, E. (2015). Sensory processing challenges in children. *The Journal for Nurse Practitioners*, 11(7), 710-716.
- Crockett, L. J. and Hayes, R. (2011). "Parenting practices and styles". *Encyclopedia of Adolescence*, 2, 240- 248.
- Dunn, W. (2007). *The Sensory Profile*. San Antonio, TX: Psychological Corporation.
- Dunn, W., & Bennett, D. (2002). Patterns of sensory processing in children with attention deficit hyperactivity disorder. *Occupational Therapy Journal Of Research*, 22(1), 4 -15.
- Dunn, W. (1997). A conceptual model for considering the impact of sensory processing abilities on the daily lives of young children and their families. *Infants and Young Children*, April 1997.
- Donggun, A., Martha, C. (2017). Learning styles theory fails to explain learning and achievement: Recommendations for alternative approaches. *Personality and Individual Differences*, <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.050>.
- D'souza, R. (2016). The impact of parenting styles on anxiety and depression in children with learning disabilities. *Indian Journal of Health & Wellbeing*, 7(9).
- Erden, G. (2016). *Specific learning disability symptom check list parents, child and teacher form validity and reliability study*. (Unpublished manuscript). Department of Psychology, Ankara University, Ankara.
- Fernández-Alcántara, M., Correa-Delgado, C., Muñoz, Á., Salvatierra, M. T., Fuentes-Hélices, T., & Laynez-Rubio, C. (2017). Parenting a child with a learning disability: A qualitative approach. *International Journal of Disability, Development and Education*, 64(5), 526-543.
- Flanagan, D. P., Fiorello, C. A., & Ortiz, S. O. (2010). Enhancing practice through application of Cattell–Horn–Carroll theory and research: A "third method" approach to specific learning disability identification. *Psychology in the Schools*, 47(7), 739-760.
- Geary, D.C. (2010). Mathematical disabilities: Reflections on cognitive, neuropsychological and genetic components. *Learning and Individual Differences*, 20 (2), 130-133.
- Goodman A, Lamping DL, Ploubidis GB (2010) When to use broader internalising and externalising subscales instead of the hypothesised five subscales on the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ):

- data from British parents, teachers and children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38, 1179-1191.
- Hebert, K. R. (2015) The association between impulsivity and sensory processing patterns in healthy adults. *British Journal of Occupational Therapy*, 78(4): 232–240.
- Horwitz, C. R. (2011). Helping hyperactive kids A sensory integration approach. Trans. Baghdasariyans A, Bagheri Karimi A. Tehran, Iran: Vania Publication; p. 11-26.
- Jagiellowicz, J., Xu, X., Aron, A., Aron, E., Cao, G., Feng, T., & Weng, X. (2010). The trait of sensory processing sensitivity and neural responses to changes in visual scenes. *Social cognitive and affective neuroscience*, 6(1), 38-47.
- Javo, C., Rønning, J. A., Heyerdahl, S., & Rudmin, F. W. (2004). Parenting correlates of child behavior problems in a multiethnic community sample of preschool children in northern Norway. *European child & adolescent psychiatry*, 13(1), 8-18.
- Jerome, E. M., & Liss, M. (2005). Relationships between sensory processing style, adult attachment, and coping. *Personality and Individual Differences*, 38, 1341-1352.
- Kamaruddin, K., Abdullah, C. A. C., & Idris, M. N. (2016). Parental Stress in Parents of Children with Learning Disabilities: A Limited Demographic Factors. *International Review of Management and Marketing*, 6(7S), 221-225.
- Kimiecik, J. C., & Horn, T. S. (2012). Examining the relationship between family context and children's physical activity beliefs: The role of parenting style. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(1), 10-18.
- Kline, R. B., (2010). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*, NY: Guilford Press.
- Liss, M., Timmel, L., Baxley, K., & Killingsworth, P. (2005). Sensory-processing sensitivity and its relation to parental bonding, anxiety, and depression. *Personality and Individual Differences*, 39, 1429-1439.
- Little, L. M., Dean, E., Tomchek, S. D., & Dunn, W. (2017). Classifying sensory profiles of children in the general population. *Child: care, health and development*, 43(1), 81-88.
- Leong, H. M., Carter, M., & Stephenson, J. R. (2015). Meta-analysis of research on sensory integration therapy for individuals with developmental and learning disabilities. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 27(2), 183-206.
- Leung, C., Lo, S. K., Tsang, S., & Chan, R. (2017). Child learning and family mealtime environment, parenting style and family functioning among preschoolers in Hong Kong. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 27(2), 69-82.

- Lowe, M. X., Stevenson, R. A., Wilson, K. E., Ouslis, N. E., Barense, M. D., Cant, J. S., Ferber, S. (2016). Sensory processing patterns predict the integration of information held in visual working memory. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 42(2), 294-301. <http://dx.doi.org/10.1037/xhp0000131>.
- Mabbott, D.J., & Bisanz, J. (2008). Computational Skills, Working Memory, and Conceptual Knowledge in older children with mathematics Learning Disability. *Journal of Learning Disability*, 41(1), 15-28.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. *Handbook of child psychology: formerly Carmichael's Manual of child psychology/Paul H. Mussen, editor*.
- McGregor, S., Jarrett, D., & Stewart, A. (2017). Vulnerable parents with and without a learning disability: Long-term outcomes for families with and without prior involvement in a parenting skills programme. *NHS Ayrshire and Arran: Ayr*.
- Miller-Kuhaneck, H., & Watling, R. (2018). Parental or teacher education and coaching to support function and participation of children and youth with sensory processing and sensory integration challenges: A systematic review. *American Journal of Occupational Therapy*, 72(1), 7201190030p1-7201190030p11.
- Maughan, B., & Carroll, J. (2006). Literacy and mental disorders. *Current Opinion in Psychiatry*, 19(4), 350-354.
- Molenaar-Klumper, M. (2002). *Non-verbal learning disabilities: Characteristics, diagnosis and treatment within an educational setting*. Jessica Kingsley Publishers.
- Ogelman, H. G. & Seven, S. (2012). Procardia- Social and Behavioral Sciences Investigating Preschool children's Attachment styles and Peer Relationships, *Procardia - Social and Behavioral Sciences Conference Paper*, 47, 765-770.
- Pinquart, M. (2016). Associations of parenting styles and dimensions with academic achievement in children and adolescents: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 28(3), 475-493.
- Pinquart, M., & Kauser, R. (2018). Do the associations of parenting styles with behavior problems and academic achievement vary by culture? Results from a meta-analysis. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 24(1), 75.
- Rinaldi, C. M, Howe, N. (2011). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, Vol. 27 (2) 266-273.
- Roberts JE, King-Thomas L, Boccia ML. Behavioral indexes of the efficacy of sensory integration therapy. *American Journal of Occupational Therapy*. 2007; 61: 555-562.

- Rubin, S. (2017). The relationship between academic motivation and parenting styles in multiple socioeconomic status areas. *Theses and Dissertations*, 2412.
- Restori, A. F., Katz, G. S., & Lee, H. B. (2009). A critique of the IQ/achievement discrepancy model for identifying specific learning disabilities. *Europe's Journal of Psychology*, 5(4), 128-145.
- Sahu, A., Bhargava, R., Sagar, R., & Mehta, M. (2018). Perception of families of children with specific learning disorder: An exploratory study. *Indian journal of psychological medicine*, 40(5), 406.
- Sinha, D., Verma, N., & Hershe, D. (2016). A comparative study of parenting styles, parental stress and resilience among parents of children having autism spectrum disorder, parents of children having specific learning disorder and parents of children not diagnosed with any psychiatric disorder. *Annals of International Medical and Dental Research*, 2(4), 106.
- Slagt, M., Dubas, J. S., van Aken, M. A., Ellis, B. J., & Deković, M. (2018). Sensory processing sensitivity as a marker of differential susceptibility to parenting. *Developmental psychology*, 54(3), 543.
- Van Staden, A., & Purcell, N. (2016). Multi-Sensory Learning Strategies to Support Spelling Development: a Case Study of Second-Language Learners with Auditory Processing Difficulties. *International Journal on Language, Literature and Culture in Education*, 3(1), 40-61.
- Willcutt, E. G., Boada, R., Riddle, M. W., Chhabildas, N., DeFries, J. C., & Pennington, B. F. (2011). Colorado Learning Difficulties Questionnaire: validation of a parent-report screening measure. *Psychological assessment*, 23(3), 778.
- Wolf, M., Bowers, P. G., & Biddle, K. (2000). Naming-speed processes, timing, and reading: A conceptual review. *Journal of learning disabilities*, 33(4), 387-407.
- Thompson Janes, E., Brice, S., McElroy, R., Abbott, J., & Ball, J. (2016). Learning from the experts: a thematic analysis of parent's experiences of attending a therapeutic group for parents of children with learning disabilities and challenging behaviour. *British journal of learning disabilities*, 44(2), 95-102.

